

การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทย
ในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์จีนเรื่อง “ข้ามนี้แหละองค์หญิงสาม”^{*}
The Uncrossable Otherness in the Translation of Chinese Idioms Into
Thai Subtitles of the Chinese Dramas “The Romance of Tiger and Rose”

ภาวัญญา มัชฌิมดำรง¹ | Pawatchaya Machimdamrong¹

บุรินทร์ ศรีสมถวิล² | Burin Srisomthawin²

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ข้ามนี้แหละองค์หญิงสาม” ผลการศึกษาพบว่าผู้แปลก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลระดับต่ำ คือการก้าว “ไม่” ข้ามในเชิงขาดอรรถรสทางวรรณศิลป์ ผู้แปลบทบรรยายใต้ภาพไม่สามารถถ่ายทอดอรรถรสของสำนวนได้เท่ากับต้นฉบับภาษาจีน ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่เห็นภาพอารมณ์เหมือนกับผู้ชมต้นฉบับภาษาจีน 2) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลระดับกลาง คือการก้าว “ไม่” ข้ามในเชิงหน่วยความหมายไม่เท่ากับต้นฉบับ ผู้แปลบทบรรยายใต้ภาพสื่อความหมายไม่ครบความตามต้นฉบับภาษาจีนต้องการสื่อ จึงทำให้ภาพอารมณ์น้ำหนกที่ต้องการสื่อคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ ตลอดจนมีผลกระทบต่อ การรับรู้ภาพความคิดของผู้ประพันธ์ตัวละครที่ต้องการสอดแทรกไว้ในเนื้อเรื่อง 3) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลระดับสูง คือการก้าว “ไม่” ข้ามในเชิงความหมายผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับ ผู้แปลบทบรรยายใต้ภาพแปลความหมายฉบับภาษาไทยผิดไปจากบทละครต้นฉบับภาษาจีน ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุที่ทำให้ผู้แปลก้าว “ไม่” ข้ามในมิติต่าง ๆ เป็นเพราะ ผู้แปลอาจจะพบเจอกับข้อจำกัดของการแปลบทบรรยายใต้ภาพ ต้องการให้มีความกระชับของบทแปล อีกทั้งยังมีเรื่องเวลา จำนวนตัวอักษรต่อบรรทัดและจำนวนคำต่อกรอบของการแสดงคำบรรยายใต้ภาพอีกด้วย

คำสำคัญ: การก้าว “ไม่” ข้าม, การแปลภาษาจีน-ไทย, การแปลบทบรรยายใต้ภาพ, ข้ามนี้แหละองค์หญิงสาม, สำนวนจีน

^{*}บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์จีนเรื่อง “ข้ามนี้แหละองค์หญิงสาม”

¹ นักศึกษาปริญญาโท/ คณะมนุษยศาสตร์ สาขาภาษาจีนเพื่ออาชีพ /มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย/ E-mail: pawatchaya.m@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร./ ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์ /มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย/ E-mail: b.srisomthawin@gmail.com

Abstract

This research article aimed to study the inability to overcome the otherness in the translation of Chinese idioms in Thai translation of the Chinese dramas “The Romance of Tiger and Rose”. The study found some of the translation unable to overcome three aspects of otherness in the use of language: 1) semantic and aesthetic quality aspect, the translator was unable to equivalently transfer the original aesthetic quality of the idioms, resulting in the Thai people got a lack of aesthetic quality of Thai subtitle. 2) meaning not equivalent to original aspect, the translator was unable to use equivalent figurative language that expresses image and feeling to the Thai version, resulting in the Thai people are unable to have the same feeling according to the playwright’s intention. 3) meaning and conceptual fail aspect, resulting in the readers unable to imagine and misunderstand the meaning. The researcher found that the reason why the translator unable to come across the otherness in the translation of Chinese idioms in Thai translation were because the translator might intend to preserve the original Chinese idioms form, want to have the conciseness of the translation, and also restrictions of subtitles such as number of characters per line, word containing that should appears on each frame as well, in order to be able to accommodate a satisfactory portion of the translation.

Keywords: Uncrossable Otherness, Chinese-Thai Translation, Subtitles Translation, The Romance of Tiger and Rose, Chinese idioms

บทนำ

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง จึงมีอิทธิพลต่อประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างมาก รวมถึงประเทศไทยด้วย ดังเห็นได้จากความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างไทยจีนมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ตลาดโฆษณาออนไลน์ การขายของออนไลน์ ธุรกิจอีคอมเมิร์ซ ตลอดจนวงการบันเทิง ซึ่งมีปรากฏการณ์ในสังคมไทยที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ดารา ศิลปิน ซีรีส์และภาพยนตร์จีนได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทย ประชาชนชาวไทยนิยมดูซีรีส์จีนมากขึ้น เนื่องด้วยซีรีส์จีนได้สร้างความบันเทิงความสนุกสนานให้กับชาวไทย การรับชมคอนเทนต์ต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบาย เช่น แพลตฟอร์ม WeTV (วีทีวี) ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มวีดิโอสตรีมมิ่ง ศูนย์รวมความบันเทิงเอเชีย มีทั้งซีรีส์จีน ซีรีส์เกาหลี ละครไทย มุ่งเน้นความบันเทิงหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นซีรีส์ อนิเมะ และรายการวาไรตี้ชั้นนำได้เปิดให้บริการในประเทศไทยครั้งแรกเดือนมกราคม ปี 2562 จากข้อมูลที่เปิดเผยไว้พบว่า ปัจจุบันแพลตฟอร์ม WeTV (วีทีวี) มียอดผู้ใช้งานต่อเดือนมากกว่า 45 ล้านราย และแพลตฟอร์ม WeTV ประเทศไทย มียอดผู้ใช้ 13 ล้านผู้ใช้งานต่อเดือน (มกราคม-สิงหาคม 2564) และยังมีสถิติว่าคอนเทนต์จีนเป็นคอนเทนต์ยอดนิยมในปี 2021 โดยมีความนิยมเพิ่มขึ้นถึง 137% (Marketingoops, 21 กันยายน 2564) ระยะเวลาในการรับชมคอนเทนต์ซีรีส์จีนเพิ่มขึ้นถึง 15% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2564 ส่งผลให้ระยะเวลา

ออกอากาศ (Aired-duration) มินิซีรีส์จีนจาก WeTV เต็มรูปแบบก้าวกระโดดถึง 420% (ไทยรัฐ, 10 มีนาคม 2566) เป็นการตอกย้ำว่าประชาชนชาวไทยนิยมชมชอบซีรีส์จีนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนส่งผลทำให้ซีรีส์จีนได้รับความนิยมและกระแสการตอบรับครั้งยิ่งใหญ่ โดยเห็นได้จากปรากฏการณ์ที่ศิลปินจีนเริ่มมีกลุ่มแฟนคลับชาวไทยในวงกว้าง อีกทั้งมีฐานแฟน ๆ ชาวไทยที่เหนียวแน่น

ทั้งนี้ ซีรีส์จีนที่ได้รับความนิยมในสังคมไทยที่ได้ออกอากาศบนแพลตฟอร์ม WeTV (วีทีวี) ประเทศไทย มีหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่มีชื่อภาษาจีนว่า “传闻中的陈芊芊” และมีชื่อเรื่องภาษาไทยคือ “ข้านี้แหละองค์หญิงสาม” (The Romance of Tiger and Rose) นำแสดงโดยนักแสดงนำหญิง 赵露思 (จ้าวหลู่ซือ) และนักแสดงนำชาย 丁禹兮 (ติงอู่ซีวี่) แต่งโดยนักเขียนบทภาพยนตร์ 南镇 (หนานเจิน) กำกับโดย 查传谊 (ฉาฉวนอี้) อำนวยการสร้างโดย Tencent Penguin Film และ Orange Image Media เริ่มแพร่ภาพออกอากาศตอนแรกในประเทศไทยเมื่อวันจันทร์ที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 มีทั้งหมด 24 ตอน ตอนละประมาณ 45 นาที ซีรีส์เรื่องดังกล่าวเป็นซีรีส์แนวโรแมนติกคอมเมดี้ที่ให้ความสนุกและความขบขันเป็นอย่างมาก ซึ่งได้เล่าเรื่องราวที่รวมทั้งความซึ้ง ความสนุก และตลกครบทุกเนื้อหาสาระ อีกทั้งยังมีการนำเสนอประเด็นชายหญิงที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งก็คือสถานะเพศของทั้งสองเมือง โดยเมืองเสวียนหูเป็นเมืองที่ผู้ชายเป็นใหญ่ ผู้ชายเป็นผู้ปกครองบ้านเมือง ในทางกลับกันเมืองฮวาหยวนเป็นสังคมที่มีสตรีเป็นผู้ปกครองเมือง ในเมืองฮวาหยวนนับบทบาทดั้งเดิมของชายและหญิงจะเปลี่ยนไป มีข้อห้ามไม่ให้ผู้ชายไปโรงเรียนเพื่อเข้ารับการศึกษหรือยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเลย โดยการพลิกแพลงบทบาททางเพศดังกล่าวทำให้เป็นจุดเด่นของซีรีส์เรื่องนี้ จนทำให้เรื่องนี้โด่งดังทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ อีกทั้งยังได้รับรางวัลซีรีส์จีนออนไลน์ยอดเยี่ยม จากเวที Siam Series Awards 2021 ซึ่งเป็นงานประกาศรางวัลสุดยอดรางวัลซีรีส์ อวอร์ด ครั้งที่ 1 เชื่อมสายสัมพันธ์ไทย-จีน (สยามรัฐ, 18 พฤศจิกายน 2564) และจากการแสดงเรื่องนี้เองนักแสดงนำ 赵露思 (จ้าวหลู่ซือ) ยังได้รับรางวัล “นักแสดงหญิงยอดเยี่ยม” จากงาน The 7th Wenrong Awards และรางวัล “นักแสดงที่มีศักยภาพก้าวหน้า” จากรายการ Tencent Video All Star Night 2020 อีกด้วย (Trueid, 29 ตุลาคม 2564)

อย่างไรก็ตาม ซีรีส์เรื่องนี้นอกจากได้สร้างความบันเทิงให้กับผู้ชมแล้ว ยังเป็นสื่อกลางที่เผยแพร่ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมจีนเข้าสู่ประชาคมไทยอีกด้วย เพราะบทของตัวละครในซีรีส์เรื่องนี้มีการพูดเปรียบเปรยหรือใช้สำนวนจีนในการสื่อสารจำนวนมาก ซึ่งพบทั้งหมด 144 สำนวน การใช้สำนวนจีนในบทละครถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์และเสน่ห์อย่างหนึ่งของต้นฉบับภาษาจีน เนื่องจากสำนวนบ่งบอกถึงอารยธรรม ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของความหมาย และความงามของภาษาในแต่ละชาติอีกด้วย ซึ่ง “สำนวน หมายถึง วลีตายตัวหรือประโยคที่สั้นและกระชับซึ่งผู้คนคุ้นเคยและใช้กันมาอย่างยาวนาน” (中国社会科学院语言研究所词典编辑室, 2016: 166) ซึ่งสำนวนที่มีลักษณะเป็นวลีสั้น ๆ ไม่ยืดเยื้อนี้ เมื่อมีคนนำมากล่าวอ้างหรือใช้ จะสามารถเข้าใจความหมายได้ทันทีโดยไม่ต้องอธิบายยืดเยื้อ ทั้งยังเห็นไปถึงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของแต่ละสำนวนอีกด้วย เนื่องจากผู้คนในแต่ละประเทศ แต่ละท้องถิ่นมักจะมีคำพูด ภาษา และวัฒนธรรมของตนเอง โดยเฉพาะในสังคมวัฒนธรรมจีนนั้น ชาวจีนนิยมใช้สำนวนในการสนทนาหรือเขียนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย รวมไปถึงในบทละคร ซีรีส์ และภาพยนตร์ต่าง ๆ ผู้คนรู้จักคุ้นเคยกับสำนวนจีนมาเป็นเวลายาวนาน เพราะ “สำนวนจีนมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย สำนวนเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่สำคัญ

อย่างยิ่งในระบบคำศัพท์ภาษาจีน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวนของผู้คนนั้นได้ผ่านกระบวนการรับรู้มาอย่างยาวนานตั้งแต่ขั้นการรับรู้ไปจนถึงขั้นที่เป็นเหตุเป็นผล” (溫端政, 2005: 284) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สำนวนเป็น ภูมิปัญญาด้านการใช้ภาษาของชาติใดชาติหนึ่ง และ “สำนวนโวหารเป็นความงามทางภาษา ดังนั้นหลักการที่สำคัญที่สุดของการแปลภาษาและสำนวนโวหารจึงต้องใช้ภาษาที่งดงาม ประณีต สละสลวย กะทัดรัดโดยต้องรักษาความหมายไว้ ซึ่งมักจะเป็นความหมายทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อให้การแปลภาษาและสำนวนโวหาร สมบูรณ์ทั้งความงาม ความหมาย และวัฒนธรรม” (สิทธา พินิจกุล, 2564: 158) ทั้งนี้ การแปลสำนวนที่ปรากฏอยู่ในบทบรรยายได้ภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะส่งผลทำให้ผู้ชมชาวไทยได้เข้าใจภาษาต้นฉบับของบทละครได้อย่างถ่องแท้และตรงตามความหมายที่ผู้สื่อสารต้องการสื่อ อีกทั้งยังส่งผลทำให้ผู้ชมชาวไทยได้เรียนรู้วัฒนธรรมจีน และเห็นถึงเสน่ห์การใช้ภาษาในการสื่อสารของชาวจีนด้วย ในขณะเดียวกัน การนำซีรีส์หรือภาพยนตร์ของประเทศหนึ่งไปออกอากาศในอีกประเทศหนึ่ง ยังถือเป็นการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การติดต่อสื่อสาร และเชื่อมความสัมพันธ์ทางการค้าและธุรกิจระหว่างประเทศอีกด้วย

ทั้งนี้ บทละครโทรทัศน์ถือเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง “การแปลวรรณกรรมก็ถือเป็นการถ่ายทอดทั้งสารทางภาษาและสารทางวัฒนธรรมจากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง ซึ่งการแปลเป็นเครื่องมือสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross cultural communicative devices) อย่างหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน” (บุรินทร์ ศรีสมถวิล, 2559: 97) ซึ่งผู้แปลต้องคำนึงถึง “ความถูกต้องในการใช้ภาษา ระดับภาษา ภาพความคิดของบทแปล ความงามของภาษาอารมณ์ความรู้สึก และความสมบูรณ์ของรสคำ โดยพิจารณาตามบริบทต้นฉบับ หากผู้แปลไม่สามารถถ่ายทอดสารต่าง ๆ ดังกล่าวไปยังผู้ชมชาวไทยได้ จะถือว่า ก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านภาษา” (บุรินทร์ ศรีสมถวิล, 2563: 517) อีกทั้งการแปลบทบรรยายได้ภาพยังมีข้อจำกัดตามที่ คัลลาฟ (Khalaf) ได้เสนอไว้ซึ่ง “เรียกข้อจำกัดเหล่านี้ว่า “ความท้าทาย” โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความท้าทายด้านเทคนิค (Technical challenges) ความท้าทายด้านวัฒนธรรม (Cultural challenges) และความท้าทายด้านภาษา (Linguistic challenges)” (คัลลาฟ อ้างถึงใน จิรนุช ทองนุ้ย, 2560: 29) และ “การแปลที่บทแปลปรากฏเป็นตัวอักษรได้ภาพบนจอเพื่อให้ผู้ชมได้อ่านบทแปลทั้งที่เป็นบทบรรยายและบทสนทนานั้นจะต้องมีความยาวพอเหมาะกับเนื้อที่ที่จะบันทึกหรือพิมพ์ลงในกรอบที่วางได้ภาพและต้องเป็นบทแปลที่ให้ความหมายตรงหรือใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด” (สุทธิพงศ์ เพิ่มพูล, 2556: 42) ดังนั้น ผู้แปลอาจพบเจออุปสรรคหลายประการ เนื่องด้วยข้อจำกัดดังกล่าว ภาษา สังคมและวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทยมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การแปลสำนวนซึ่งเป็นลักษณะการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบ ในขณะเดียวกันเป็นคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจึงต้องอาศัย “การนำเอาหลักและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในกระบวนการการแปลตั้งแต่ต้นน้ำ ซึ่งในที่นี้คือการ ตีความตัวบท จะช่วยให้การเลือกเฟ้นคำเพื่อสื่อความหมายในกระบวนการระหว่างแปล หรือช่วงกลางน้ำ มีความสมบูรณ์และสื่อความหมายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้งานแปลที่เสร็จสมบูรณ์ในช่วงปลายน้ำสามารถถ่ายทอดทั้งอรรถและอรรถรสไปยังผู้รับสารปลายทางได้อย่างครบถ้วน” (เพ็ญพิสุทธิ์ สีภาแก้ว ขนิษฐา จิตชินะกุล และบุรินทร์ ศรีสมถวิล, 2565: 92) อย่างไรก็ตาม สิทธา พินิจกุล ได้ให้แนวปฏิบัติของการแปลสำนวนโวหารไว้ 4 แนวทาง ดังนี้ “1) แปลตรงตัวตามต้นฉบับ วิธีนี้จะใช้กับสำนวนในภาษาไป และภาษามา ที่มีข้อความเหมือนกัน เมื่อแปลแล้วสามารถสื่อความเข้าใจได้ดี ขณะเดียวกันถ้าสามารถ

รักษาสไตล์ หรือลีลาการเล่นคำ เล่นความหมายไว้ได้ก็จะดียิ่งขึ้น 2) แปรเทียบเคียง คือ การนำสำนวนไทยที่มีความหมายอย่างเดียวกันมาเทียบเคียง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และได้ความหมายเท่าเทียมกัน จะใช้วิธีนี้ต่อเมื่อการแปลตรงตัวตามต้นฉบับไม่สามารถให้ความเข้าใจได้ 3) แปรขยายความ คือแปลตรงตัวตามต้นฉบับและให้ความหมายเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อมิให้คำแปลห้วนเกินไป หรือกำกวม 4) แปรโดยตีความ คือการนำสำนวนมาตีความให้ได้ความหมายอย่างชัดเจน แล้วเขียนคำแปลจากความหมายนั้นโดยมิใช้ถ้อยคำของสำนวนภาษาไปเลย วิธีนี้จะใช้ต่อเมื่อสำนวนนั้นเกิดจากวัฒนธรรมที่เข้าใจยากสำหรับผู้ใช้ภาษามา หรือเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่โบราณจนไม่เป็นที่รู้จักแล้ว หรือเมื่อเป็นอุปมาอุปไมยที่เข้าใจยาก” (สิทธา พิณีภูวณ, 2564: 158-161) นอกเหนือจากแนวทางการแปลข้างต้นแล้วผู้แปลยังจะต้อง “รู้จัก ตัด เติม และปรับข้อความให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง, เรียงประโยคตามโครงสร้างภาษาปลายทางหรือตามความนิยมในภาษาปลายทาง” (กนกพร นุ่มทอง และ ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม, 2562: 106) ในกรณีของส่วนเสริมต้องระมัดระวังใน เรื่องการวิเคราะห์และการใช้ภาษา ไม่แปลตรงจากภาษาจีนเพราะทำให้ความหมายคลาดเคลื่อน และฝึกฝนการวิเคราะห์แยกแยะส่วนประกอบต่าง ๆ ของประโยคในต้นฉบับ ทั้งนี้ ในการค้นคว้าพจนานุกรมต้องเข้าใจความหมายที่แท้ที่อยู่เบื้องหลังถ้อยคำที่ใช้ในภาษาไม่ยึดติดกับรูปภาษาที่ปรากฏ (กนกพร นุ่มทอง, 2563: 105)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลสำนวนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย “ปัจจุบันงานวิจัยที่ศึกษากลวิธีการแปลสำนวนระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยจะไม่พบมากนัก ส่วนมากจะเป็นการศึกษากลวิธีการแปลสำนวนระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ” (Bilyu Yang และ Wirat Wongpinunwatana, 2018: 146) อีกทั้งการนำสำนวนจีนที่มีคุณค่าทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากบทละครต้นฉบับที่ถูกแปลเป็นคำบรรยายใต้ภาพภาษาไทยของซีรีส์เรื่องนี้มาวิเคราะห์ศึกษานั้น จะทำให้ผู้ที่สนใจสำนวนจีนได้เข้าใจถึงแก่นแท้ว่าผู้เขียนบท ผู้กำกับ นักแสดง รวมไปถึงซีรีส์เรื่องนี้ต้องการจะสื่อความหมาย แสดงความคิดเห็น หรืออยากบอกเล่าเกี่ยวกับวัฒนธรรมของต้นทางผ่านการใช้สำนวนออกมาอย่างไร มีการแปลความหมายอย่างไร และการแปลมีความถูกต้องเหมาะสม หรือครบความตามที่ภาษาต้นฉบับต้องการสื่อความหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้พัฒนาการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบท เพื่อไม่ให้เป็นการสูญเสียรสชาติในการรับชม อีกทั้งจะยิ่งเพิ่มอรรถรสและความบันเทิงในการรับชมซีรีส์อย่างครบถ้วนมากขึ้นอีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการใช้ภาษาในคำบรรยายใต้ภาพภาษาไทยซีรีส์เรื่อง “ข้านี้แหละองค์หญิงสาม”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ข้านี้แหละองค์หญิงสาม”

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาการแปลสำนวนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ข้านี้แหละองค์หญิงสาม” ที่แพร่ภาพออกอากาศตอนแรกวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 ทางแอปพลิเคชัน WeTV ประเทศไทย

ทั้งหมด 24 ตอน กำกับซีรีส์โดย 查传谊 (ฉาฉวนอี้) อำนวยการสร้างโดย Shanghai Tencent Penguin Film Culture Communication และ Orange Image Media โดยศึกษาเฉพาะในกรอบของการแปลทบบรรยายใต้ภาพต้นฉบับภาษาจีนเป็นคำบรรยายใต้ภาพภาษาไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. สำรวจศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลสำนวนจีนและคำแปลภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ข้านี้แหละองค์หญิงสาม”
3. ศึกษาวิเคราะห์การแปลคลาดเคลื่อนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่องตามแนวคิด “การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านภาษา” (บุรินทร์ ศรีสมถวิล, 2563: 517) ซึ่งการวิเคราะห์ความหมายของสำนวนต้นฉบับภาษาจีนอ้างอิงตามที่ปรากฏในพจนานุกรมสำนวนจีน 《成语大词典》 และ 《中华成语大词典》 พร้อมทั้งนำเสนอบททดลองแปลที่เหมาะสม
4. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

ชื่อเฉพาะที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาไทยใช้การถ่ายถอดเสียงจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยตามเกณฑ์การถ่ายถอด เสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธียุคใหม่ ซึ่งเผยแพร่โดยคณะกรรมการการสืบค้น ประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พุทธศักราช 2540 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เช่น “陈芊芊” จะเขียนเป็น “เฉินเซียนเซียน” “韩烁” จะเขียนเป็น “หานชวู” และจะกำกับชื่อภาษาจีนไว้เฉพาะที่ปรากฏครั้งแรกเท่านั้น

นิยามศัพท์

การก้าว “ไม่” ข้าม ความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวน หมายถึง การแปลที่ถ่ายทอดอรรถรสเชิงวรรณศิลป์ และความหมายของภาษาไม่เท่ากับต้นฉบับ รวมทั้งการแปลความหมายผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับภาษาจีน

ผลการศึกษา

จากการศึกษาเกี่ยวกับการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่องเรื่อง “ข้านี้แหละองค์หญิงสาม” ผู้วิจัยพบว่าผู้แปลยังก้าว “ไม่” ข้ามการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวน โดยผู้แปลแบ่งการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นเป็น 3 ระดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นระดับต่ำในลักษณะเชิงการขาดอรรถรสทางวรรณศิลป์

ผู้แปลไม่สามารถถ่ายทอดอรรถรสของสำนวนได้เท่ากับต้นฉบับภาษาจีน ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่เห็นภาพอารมณ์เหมือนกับผู้ชมต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ (1)

(EP21, 41:57-42:20)

ต้นฉบับภาษาจีน (บทละคร)

陈芊芊: 你怎么来了

林七: 我听说你死了 要葬在这儿
就想来给你上炷香
谁知道赶上这么一出
早知道我就晚点来了
说不定 真的能给你上炷香呢
居然把你给救了

陈芊芊: 刀子嘴 豆腐心
我知道你舍不得我

林七: 你倒是了解我

คำบรรยายใต้ภาพภาษาไทย

เงินเซียนเซียน: ทำไมเจ้าถึงมาได้

หลินซี: ข้าได้ยินว่าเจ้าตาย จะฝังที่นี่

เลยอยากมาจุดธูปไหว้เจ้า

ใครจะคิดว่าต้องมาเจอเรื่องเช่นนี้

หากรู้แต่แรกข้าคงมาช้าหน่อย

ไม่แน่อาจจะได้จุดธูปไหว้เจ้าจริง ๆ

ดันมาช่วยเจ้าเสียได้

เงินเซียนเซียน: ปากแข็ง ใจอ่อน

ข้ารู้ว่าเจ้าทิ้งข้าไม่ลง

หลินซี: เจ้านับว่าเข้าใจข้า

จากการเปรียบเทียบสำนวนในบริบทต้นฉบับภาษาจีนและฉบับแปลภาษาไทยดังกล่าว เห็นได้ว่า ผู้แปลได้แปลโดยใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ ซึ่งได้ตีความว่า “刀子嘴 (ปากมิด)” คือ ปากแข็ง และ “豆腐心 (ใจเต๋าคู่)” คือ ใจอ่อน ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพและบทบาทของตัวละครหลินซี และไม่ได้รับรสชาติของคำตามต้นฉบับภาษาจีน โดยหากลองดูความหมายตรงตัวของประโยคฉบับภาษาจีนจะหมายถึงปากมิด ใจเต๋าคู่ เป็นคำอุปมาที่พจนานุกรมสำนวนจีนอธิบายว่า ใช้กับการเปรียบเทียบเวลาผู้ใดพูดจาตรงแรงเคียดแค้น แต่กันบึ้งของจิตใจนั้นเป็นคนใจดีมีเมตตา (郑微莉和周谦, 2021: 348) ซึ่งตรงนี้ ถ้าจะทำให้บทละครยิ่งได้อรรถรสมากขึ้นผู้วิจัยจึงเลือกคำว่า “ปากร้าย ใจดี” มาเป็นคำแปลในบริบทนี้ เพื่อไม่ทำให้เรื่องราวจืดชืดหรือสนุกน้อยลง และเมื่อผู้อ่านชาวไทยอ่านคำบรรยายใต้ภาพนี้แล้วจะยิ่งเห็นภาพของตัวละครมากขึ้น และได้รับรสชาติแห่งความบันเทิงได้ครบรสเท่ากับผู้ชมต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งสอดคล้องกับบทพูดด้านบนของหลินซีที่บอกนางเอกว่า “ข้าได้ยินว่าเจ้าตายจะฝังที่นี่ เลยอยากมาจุดธูปไหว้เจ้า” (EP21, 42:01) เนื้อเรื่องที่ดำเนินมาตั้งแต่แรกที่ผู้ชมได้รู้จักและคุ้นเคยกับคาแรคเตอร์ของหลินซีนีตีว่าเป็นคนที่ใจไม่ใส่ระกำ ปากร้าย ใจร้ายกับเงินเซียนเซียนยิ่งนัก เคยเป็นศัตรูถึงขั้นคิดทำร้ายและเกลียดกันมาก่อน แต่สุดท้ายก็กลับกลายมาเข้าใจกันและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ เนื่องจากเงิน

เขียนเขียนได้ช่วยหลินซีไวย์ยามที่หลินซีตักทุกซีได้ยากโดนกล่าวหาว่าเป็นคนร้าย ซึ่งผู้แปลควรถ่ายทอดความหมายตรงนี้จากต้นฉบับสู่ภาษาปลายทางให้เทียบเคียงกันให้ได้มากที่สุด

สำนวนแปลผู้วิจัย

ฉินเขียนเขียน: ปากร้าย ใจดี

ข้ารู้ว่าเจ้าทิ้งข้าไม่ลง

ตัวอย่างที่ (2)

(EP5, 29:03-29:39)

ต้นฉบับภาษาจีน (บทละคร)

陈芊芊：俗话说得好，一日夫妻百日恩咱俩夫妻一体，所有事情我自当是为少君考虑的。所以今日，我特地为少君求得一位药引想要少君长命百岁和我白头偕老。

คำบรรยายใต้ภาพภาษาไทย

ฉินเขียนเขียน：โบราณว่าสามีภรรยาที่มีบุญคุณล้นหลามต่อกัน

พวกเราสองผัวเมียไม่ว่าเรื่องไหน ๆ ข้าล้วนแต่คำนึงถึงท่านชาย
ตั้งแต่วันนี้ ข้าหาตัวนายตัวหนึ่งมาให้ท่านชายโดยเฉพาะ
อยากให้ท่านชายมีอายุยืนยาวอยู่กับข้าไปจนแก่เฒ่า

สำนวน “白头偕老” มีความหมายตรงตัวว่า ผมขาวไปจนแก่ และในพจนานุกรมให้ความหมายว่า “สามีภรรยาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันจนแก่เฒ่า จะใช้พูดถึงชีวิตงานแต่งงานแต่งงานที่มีความสุข” (成语大词典编委会, 2004: 33) ซึ่งในที่นี้ผู้แปลแปลโดยการละและมีการลดระดับการแปลสำนวนให้เป็นเพียงประโยคธรรมดา คือ “แก่เฒ่า” ซึ่งคำแปลนี้ทำให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจได้ไม่ยาก ทว่าในวัฒนธรรมไทยก็มีคำอวยพรอีกคำหนึ่งซึ่งเป็นสำนวนไทยที่ทรงคุณค่าและใช้กันมาอย่างยาวนานรุ่งรุ่ม คือ “ไม่เท่ายอดทองกระบองยอดเพชร” ความหมายโดยนัย คือ ให้คู่รักรักใคร่ครองคู่กันยืนนานจนแก่ชรา จึงต้องใช้ไม้เท้าเป็นตัวช่วยพยุงเพื่อให้เดินไปด้วยกัน ซึ่งไม้เท้ายอดทองนั้นแสดงถึงการที่มีเงินทองมั่งคั่งจึงนำทองมาเลี่ยมที่หัวไม้ เป็นไม้เท้ายอดทอง และหากจะแสดงให้เห็นถึงความร่ำรวยมหาเศรษฐีขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง จะต้องมีการกระบองซึ่งนำหัวกระบองไปฝังเพชรก็คือกระบองยอดเพชรนั่นเอง ถ้าหากแปลโดยใช้กลวิธีการเทียบเคียงสำนวนสุภาษิตจะทำให้ผู้ชมชาวไทยได้รับอรรถรสทางวรรณศิลป์ที่สวยงามมากยิ่งขึ้นและยังได้รับรู้เรื่องราวที่มาของสำนวนไทยไปในตัวด้วย ผู้วิจัยจึงทดลองแปลดังนี้

สำนวนแปลผู้วิจัย

ฉินเขียนเขียน：โบราณว่าสามีภรรยาที่มีบุญคุณล้นหลามต่อกัน

พวกเราสองผัวเมียไม่ว่าเรื่องไหน ๆ ข้าล้วนแต่คำนึงถึงท่านชาย
ตั้งแต่วันนี้ ข้าหาตัวนายตัวหนึ่งมาให้ท่านชายโดยเฉพาะ
อยากให้ท่านชายมีอายุยืนยาวอยู่กับข้าไปจนถือไม้เท้ายอดทอง
กระบองยอดเพชร

2. การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในระดับกลางลักษณะเชิงหน่วยความหมายไม่เท่ากับต้นฉบับ

ผู้แปลสื่อความหมายไม่ครบความตามที่ต้นฉบับภาษาจีนต้องการสื่อ จึงทำให้ภาพอารมณ์น้ำหนักรที่ ต้องการสื่อคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ ตลอดจนมีผลกระทบต่อกรรับรู้ภาพความคิดของผู้ประพันธ์บทละครที่ ต้องการสอดแทรกไว้ในเนื้อเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ (3)

(EP2, 07:54-07:59)

ต้นฉบับภาษาจีน (บทละคร)

城主： 芊芊 我们花垣城
靠着乌石矿 享受富贵
一直以来
玄虎城都以男子为尊
男人就是天
与我们花垣 势不两立
还对我们的乌石矿虎视眈眈
在这种情况下
一直桀骜不驯的玄虎城城主
竟主动将他唯一的儿子
入赘我们花垣
你说 这是真心降服
还是另有所图

คำบรรยายใต้ภาพภาษาไทย

เจ้าเมือง: เขียนเขียน เมืองฮวาหยวนของเรา
มั่งคั่งร่ำรวยเพราะมีแร่หินดำ
แต่โบราณกาล
เมืองเสวียนหู่ล้วนให้ความนับถือแต่กับบุรุษ
บุรุษก็คือฟ้า
กับเมืองฮวาหยวนของเรา
ก็เหมือน ขมื่นกับปุน
แถมยังจ้องจะตะครุบแร่หินดำของเราอีก
ในสถานการณ์เช่นนี้ เจ้าเมืองเสวียนหู่ผู้ยศไม่ยอมใคร
กลับเป็นฝ่ายเสนอ บุตรชายคนเดียวของเขา
ให้แต่งงานเข้ามาเมืองฮวาหยวนของเรา
เจ้าว่า นี่เป็นการโอนอ่อนด้วยความจริงใจ
หรือว่ามีจุดประสงค์อื่นล่ะ

จากบทละครข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้แปลแปลสำนวน “势不两立” เป็นสำนวนไทยว่า “ขมื่นกับปุน” ถ้าเราเห็นสำนวนขมื่นกับปุน ชาวไทยจะมีภาพความคิดว่าเวลาเจอกันก็ทะเลาะเบาะแว้งกันเพียงเท่านี้ ดังความหมายของขมื่นกับปุน คือ “ชอบวิวาทกันอยู่เสมอเมื่ออยู่ใกล้กัน ไม่ถูกกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 170)

และคำอธิบายเพิ่มเติมในสำนวนไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ว่า “ไม่ถูกกัน เข้ากันไม่ได้ ทะเลาะกันอยู่ประจำ ใช้เปรียบคนที่ไม่ถูกกัน อยู่ด้วยกันไม่ได้ มักวิวาทกัน เช่น พี่น้องสองคนนี้อย่างกับขมื่นกับปุน เข้าใกล้กันที่ไรเป็นต้องทะเลาะกันทุกที ในสมัยก่อนคนไทยนิยมกินหมาก วิธีการกินหมากนั้นคือใช้ปูนแดงป้ายบนใบพลู ม้วนจีบเป็นรูปยาว ๆ แล้วเคี้ยวกับหมาก อาจเคี้ยวยาจืดหรือยาฉุนและเครื่องหอมอื่น ๆ เช่น กานพลู พิมเสนร่วมไปด้วย เมื่อเคี้ยวแล้วจะมีน้ำลายออกมาปนกับหมากพลูเป็นน้ำหมากสีแดงซึ่งผู้กินหมากจะบ้วนทิ้ง ปูนแดงนี้ทำจากหินปูนหรือเปลือกหอยเผาให้ไหม้เป็นผง มีสีขาว เมื่อนำปูนขาวนี้มาผสมกับน้ำมันซึ่งมีสีเหลือง จะเกิดปฏิกิริยาทำให้ปูนเปลี่ยนสีเป็นสีแดงทันที ขมื่นกับปุนที่มีปฏิกิริยากันเช่นนี้ คนโบราณถือว่าเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกันจึงนำมาเปรียบกับคนที่ไม่ถูกกัน มักวิวาทกัน ว่าเหมือนขมื่นกับปุน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555: 11) จะมองไม่เห็นภาพความสัมพันธ์ของทั้งสองเมืองที่มีประวัติความขัดแย้งเอาเป็นเอาตายกันมาอย่างยาวนาน ดังที่ต้นฉบับใช้สำนวน “勢不两立” ในพจนานุกรมสำนวนจีนถอดความภาษาไทยได้ว่า “ศัตรูไม่สามารถดำรงอยู่ในเวลาเดียวกันได้ อธิบายความเกลียดชังอย่างลึกซึ้งและความขัดแย้งอย่างมากระหว่างทั้งสองฝ่าย” (成语大词典编委会, 2004: 1094) ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงปรับบทแปลโดยเปลี่ยนเป็นสำนวน “เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้” เมื่อเราลองวิเคราะห์ห่อรรถลักษณะ (Semantic Component) ของทั้งสามสำนวนนี้ ดังนี้

势不两立	ขมื่นกับปุน (สำนวนแปลต้นฉบับ)	เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้ (สำนวนแปลผู้วิจัย)
[+ไม่ถูกกัน]	[+ไม่ถูกกัน]	[+ไม่ถูกกัน]
[+ทะเลาะวิวาทกัน]	[+ทะเลาะวิวาทกัน]	[+ทะเลาะวิวาทกัน]
[+อยู่ด้วยกันไม่ได้]	[+อยู่ด้วยกันไม่ได้]	[+อยู่ด้วยกันไม่ได้]
[+เกลียดชัง]	[+เกลียดชัง]	[+เกลียดชัง]
[+อาฆาตแค้น]	[-อาฆาตแค้น]	[+อาฆาตแค้น]
[+ขัดแย้งเอาเป็นเอาตาย]	[-ขัดแย้งเอาเป็นเอาตาย]	[+ขัดแย้งเอาเป็นเอาตาย]
[+เก่ง มีอำนาจ บารมีพอกัน]	[-เก่ง มีอำนาจ บารมีพอกัน]	[+เก่ง มีอำนาจ บารมีพอกัน]

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ห่อรรถลักษณะ (Semantic Component) ของทั้งสามสำนวน

จากผลการวิเคราะห์ห่อรรถลักษณะจะพบว่า การใช้ “ขมื่นกับปุน” แทน “势不两立” ทำให้มีความหมายไม่ครบตามต้นฉบับ และจะพบว่าสำนวนเสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้ มีอรรถลักษณะเหมือนกับ “势不两立” มากกว่า “ขมื่นกับปุน” เนื่องจากพื้นเพเมืองฮวาหยวนและเมืองเสวียนหู่ ทั้งสองเมืองเกิดความขัดแย้งกันมานาน ดังที่ว่าไม่สามารถอยู่ร่วมโลกเดียวกันได้ เมืองเสวียนหู่ นับถือบุรุษเป็นใหญ่ สตรีที่อยู่ในเมืองล้วนถูกกดขี่ ส่วนเมืองฮวาหยวนนั้นนับถือสตรีเป็นใหญ่ บุรุษที่อยู่ในเมืองก็ล้วนถูกกดขี่เช่นกัน ไม่ให้ได้ซึ่งการศึกษา เพราะฉะนั้นการจะอธิบายความขัดแย้งเป็นศัตรู เกลียดชังและอาฆาตกันในลักษณะที่จะอยู่ร่วมโลกกันไม่ได้ของทั้งสองเมืองได้นั้น ผู้วิจัยจึงเลือกสำนวนที่อ่านแล้วเห็นถึงความอยู่ร่วมกันไม่ได้ในทันทีเลยคือ “เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้” หมายถึง “คนมีอำนาจหรือ อิทธิพลพอ ๆ กันอยู่ร่วมกันไม่ได้” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2561: 88) หรือกล่าวได้อีกอย่างว่าคนเก่งที่มีความสามารถหรืออำนาจเท่า ๆ กัน มักเกิดปัญหาเพราะความไม่ยอมกัน

สำนวนแปลผู้วิจัย

แต่โบราณกาล

เมืองเสวียนหู่ล้วนให้ความนับถือแต่กับบุรุษ

บุรุษก็คือฟ้า

เทียบกับเมืองฮวาหยวนของเรา

ดั่งเสื่อสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้

ตัวอย่างที่ (4)

(EP2, 05:06-05:15)

ต้นฉบับภาษาจีน (บทละคร)

梓锐： 城主怀疑韩少君入赘另有图谋
所以要趁着昨夜的事

陈芊芊： 刀下留人 母亲

梓锐： 斩草除根

คำบรรยายใต้ภาพภาษาไทย

จือรู่ย: เจ้าเมืองสงสัยว่าท่านชายหนานแตงเข้ามาเพราะมีจุดประสงค์อื่น
เลยคิดใช้เรื่องเมื่อก่อน

เฉินเชียนเชียน: อย่าเพิ่งฆ่าเขานะ ท่านแม่

จือรู่ย: ตัดไฟแต่ต้นลม

“斩草除根” ถอดความหมายออกมาได้ว่า “ถอนหญ้าต้องถอนรากหญ้าทิ้งด้วย เปรียบถึงการกำจัดสาเหตุของปัญหาให้หมดจนสิ้นซาก ไม่ให้เหลือถึงภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า” (郑微莉和周谦, 2021: 1881) โดย “ตัดไฟแต่ต้นลม” หมายถึง “ตัดต้นเหตุเพื่อไม่ให้เหตุการณ์ลุกลามต่อไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 485) “ถอนรากถอนโคน” หมายถึง “ทำลายให้หมดสิ้น ทำลายให้สิ้นเสี้ยนหนาม ถอนต้นถอนราก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 527)

อรรถลักษณะ (Semantic Component) ของสำนวนจีนและคำแปลภาษาไทยนี้ คือ

斩草除根	ตัดไฟแต่ต้นลม (สำนวนแปลต้นฉบับ)	ถอนรากถอนโคน (สำนวนแปลผู้วิจัย)
[+ตัดต้นเหตุของเหตุการณ์]	[+ตัดต้นเหตุของเหตุการณ์]	[+ตัดต้นเหตุของเหตุการณ์]
[+การป้องกัน]	[+การป้องกัน]	[+การป้องกัน]
[+ย้อนกลับไปทำลายต้นตอ]	[-ย้อนกลับไปทำลายต้นตอ]	[+ย้อนกลับไปทำลายต้นตอ]
[+ไม่เกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต]	[-ไม่เกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต]	[+ไม่เกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต]
[+ทำลายจนสิ้นซาก]	[-ทำลายจนสิ้นซาก]	[+ทำลายจนสิ้นซาก]

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Semantic Component) ของสำนวนจีนและคำแปลภาษาไทย

จากอรรถลักษณะของสำนวนจีนข้างต้น จะเห็นว่าได้ชัดเจนว่าความหมายของสำนวน “ถอนรากถอนโคน” นั้น จะมียอดประกอบ ความหมายย่อย เท่ากันกับสำนวนต้นฉบับมากกว่า “ตัดไฟแต่ต้นลม” ซึ่งความหมายไม่

ครบถ้วน การจะแก้ถึงสาเหตุได้นั้นต้องถอนรากถอนโคนให้สิ้นซาก แต่ “ตัดไฟแต่ต้นลม” นั่นคือ ตัด ณ เวลาปัจจุบัน เพื่อไม่ให้มันลุกลามต่อไปหรือสร้างความเสียหายไปมากกว่านี้ แต่ “ถอนรากถอนโคน” ยังรวมไปถึงย้อนกลับสืบเสาะหาต้นตอสาเหตุและจัดการทำลายเสีย ไม่ให้เหลือซากจนหมดสิ้นหนีหายไป ผู้แปลก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นทางความหมายที่ไม่ครบถ้วน อารมณ์ที่อยากจะทำลายต้นตอ ภาพความคิดที่สื่อออกมาในฉบับภาษาไทยมีน้ำหนักไม่เท่ากับต้นฉบับ ผู้อ่านชาวไทยไม่สามารถสัมผัสได้ถึงการฝังรากลึกที่จะไปจัดการท่านชายหานดังที่ตัวบทละครต้นฉบับต้องการนำเสนอ ดังนั้น ในบริบทนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเทียบเคียงที่ให้หน่วยความหมายเท่าเทียมกันมาเทียบเคียงกับสำนวนจีนนี้

สำนวนแปลผู้วิจัย

จือรู่ย: เจ้าเมืองสงสัยว่าท่านชายหานแต่งเข้ามาเพราะมีจุดประสงค์อื่น

เลยคิดใช้เรื่องเมื่อวาน

ฉินเซียนเซียน: อย่าเพิ่งฆ่าเขานะ ท่านแม่

จือรู่ย: ถอนรากถอนโคน

3. การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นระดับสูงในลักษณะเชิงความหมายผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับ

ผู้แปลถ่ายทอดความหมายของสำนวนผิดไปจากบทละครต้นฉบับภาษาจีน

ตัวอย่างที่ (5)

(EP4, 04:38-04:50)

ต้นฉบับภาษาจีน (บทละคร)

林七: 你为什么去买苏沐啊
你为了他
隔三岔五地来教坊司不够
还要把他买回去日日相看
你府里不是已经有一个韩烁了吗

คำบรรยายใต้ภาพภาษาไทย

หลินซี: ทำไมเจ้าถึงต้องการซื้อตัวซู่หมู่
เจ้ามาหาเขา
ที่สำนักการสังคิตทุกสามวันห้าวันยังไม่พอ
ยังคิดจะซื้อตัวเขาไปเฝ้ามองทุกวันอีก
ในจวนเจ้าก็มีทานชั้วอยู่แล้วไม่ใช่หรือ

จากบทสนทนาของหลินซีที่ถามฉินเซียนเซียนว่าจะซื้อตัวนักดนตรีชายจากสำนักการสังคิตไปไว้ที่จวน โดยบทละครต้นฉบับต้องการจะสื่อว่า ฉินเซียนเซียนนั้นชอบไปที่สำนักการสังคิตบ่อย ๆ สำนวนจีน “隔三岔五” ถอดความภาษาไทยได้ว่า “แต่ละครั้งที่มาห่างกันไม่นาน บ่อย ๆ” (郑微莉和周谦, 2021: 536) การที่ผู้แปลแปลว่าสามวันห้าวัน อาจจะเป็นการใช้กลวิธีการแปลตรงตัวตามที่เห็นเลขสามและเลขห้าที่มีอยู่ในสำนวนจีน ต้นฉบับผนวกกับแปลแบบเอาความโดยใช้สำนวนของผู้แปลเอง ซึ่งกรณีของบริบทนี้จะไม่ได้หมายความว่ามาทุก ๆ สามวันหรือห้าวัน เนื่องจาก สามวันห้าวัน ไม่ใช่สำนวน สุภาษิตไทยและไม่ใช่อ้อยคำติดปากของผู้คนในสังคมไทย

ในบทละครที่หลินซีพูดอยู่นี้ หมายถึง การที่ฉินเซียนเขียนมาสำนักการสังคิตบ่อย ๆ มาเป็นประจำ ซึ่งอาจจะมาเกือบทุกวัน หรือมาทุก ๆ ระยะเวลาใดเวลาหนึ่งก็เป็นไปได้ ซึ่งตรงนี้ หากผู้รับชมอ่านคำบรรยายได้ภาพว่าสามวันห้าวัน อาจจะทำให้ผู้อ่านสะดุดในความหมายและมิติภาพความคิดของช่วงระยะเวลา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า “ครั้งแล้วครั้งเล่า” หมายถึง “ซ้ำ ๆ แบบเดิมทุกครั้ง” (มติชน, 2547: 163) จะทำให้ผู้รับชมซีรีส์ชาวไทยอ่านแล้วเข้าใจและรับรู้ถึงภาพความคิดดังกล่าวทันที ดังที่ว่า “รู้จัก ตัด เติม และปรับข้อความให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง, เรียงประโยคตามโครงสร้างภาษาปลายทางหรือตามความนิยมในภาษาปลายทาง” (กนกพร นุ่มทอง และ ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม, 2562: 106)

สำนวนแปลผู้วิจัย

หลินซี: ทำไมเจ้าถึงต้องการซื้อตัวซู่หมู่

เจ้ามาหาเขา

ที่สำนักการสังคิตครั้งแล้วครั้งเล่าไม่พอ

ยังคิดจะซื้อตัวเขาไปเฝ้ามองทุกวันอีก

ในจวนเจ้าก็มีห่านช่วยอยู่แล้วไม่ใช่หรือ

ตัวอย่างที่ (6)

(EP8, 20:25-21:24)

ต้นฉบับภาษาจีน (บทละคร)

陈芊芊: 你看 我给你带来了什么
这都是各家名师押的题
你可千万不要辜负
我对你的厚望啊 二姐

陈楚楚: 三妹 你对我真是

陈芊芊: 别客气
就是如果二姐有自己已经写完了的习题册
能够让我

陈楚楚: 写完的

陈芊芊: 我回去复习复习 翻看一下

陈楚楚: 梓竹

陈芊芊: 那二姐 没事我就先走了 加油

梓竹: 这三公主越来越会做人了

说起话来天衣无缝

陈楚楚: 芊芊自幼单纯

直来直去 很少骗人

也许 是我心胸狭隘了

คำบรรยายได้ภาพภาษาไทย

ฉินเซียนเขียน: ท่านดู ข้าเอาอะไรมาให้ท่านด้วย

นี่แนวข้อสอบที่อาจารย์ดังจากหลายสำนักออกกัน

ท่านอย่าทำให้ข้าผิดหวัง

ในตัวท่านนะ พี่รอง

ฉินฉู่: น้องสาม เจ้าดีกับข้าเช่นนี้

ฉินเซียนเซียน: ไม่ต้องเกรงใจ

ว่าแต่ถ้าพี่รองมีแบบทดสอบที่เขียนเสร็จแล้วละก็

พอจะให้ข้า

ฉินฉู่: เขียนเสร็จแล้ว

ฉินเซียนเซียน: ข้าจะเอากลับไปทบทวน เปิดดูหน่อยนะ

ฉินฉู่: จื่อจู่

ฉินเซียนเซียน: นั่นพี่รอง หมุดธรรมาแล้วข้ากลับก่อนนะ สู้ ๆ

จื่อจู่: องค์หญิงสามรู้จักทำตัวขึ้นทุกวันนะ

พูดที่เหมือนซักแม่น้ำทั้งห้า

ฉินฉู่: เขียนเขียนไร้เดียวสามาแต่เด็ก

ตรงไปตรงมา ไม่ค่อยโกหกใคร

บางที ข้าอาจจะใจแคบไปเองก็ได้

จากเนื้อหาในบทละครที่ปรากฏในตอนี้ จื่อจู่ ลูกน้องของฉินฉู่ กำลังพูดจาไปในเชิงประชดเสียดสีองค์หญิงสามผู้เป็นนางเอกของเรื่อง เนื่องจากจื่อจู่มีความไม่ชอบองค์หญิงสามที่ขอมมาแย่งของของฉินฉู่ผู้เป็นพี่สาวเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว โดยบทละครต้นฉบับใช้สำนวน “天衣无缝” เปรียบเปรยการพูดการจาขององค์หญิงสามตามคำอธิบายในพจนานุกรมสำนวนจีนถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า “เสื้อผ้าที่สวมใส่ของเทพธิดานางฟ้าบนสวรรค์ไร้ซึ่งร่องรอยตะเข็บ เปรียบเปรยถึงการกระทำสิ่งใดหรือเรื่องราวอันสมบูรณ์อย่างไร้ที่ติ ปราศจากร่องรอยหรือจุดต่างด่า” (郑微莉和周谦, 2021: 1426) ซึ่งผู้แปลบทบรรยายได้ภาพได้แปลเป็นสำนวนไทยว่า “ซักแม่น้ำทั้งห้า” ความหมายคือ “พูดจาหวานล้อมยกเหตุผลต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวให้ได้สิ่งที่ประสงค์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 820) “สำนวนนี้มีที่มาจากวรรณคดีเรื่องมหาชาติ แม่น้ำทั้งห้าคือ แม่น้ำสายใหญ่ในอินเดีย ๕ สาย ได้แก่ คงคา ยมุนา อจิรวดี สรรภู และมทิ เมื่อชุกจะทูลขอสองกุมารจากพระเวสสันดร ชุกได้พูดจาหวานล้อมยกยอพระเวสสันดรว่ามีพระทัยกว้างเหมือนแม่น้ำทั้งห้า” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 21) ซึ่งโดยปกติแล้วสำนวน “天衣无缝” เป็นสำนวนบอกเจตนาในเชิงบวก มักใช้ชื่นชมหรือกล่าวถึงการกระทำ คำพูดที่สมบูรณ์ไร้ที่ติ แต่ในบริบทนี้จื่อจู่ได้นำมาใช้พูดไปในเชิงลบ พูดเสียดสีฉินเซียนเซียนที่นับวันยิ่งรู้จักพูด โทกออกมากแต่ละเรื่องราวทำเนียนอย่างไม่มีพิรุณ บทละครต้องการสื่อว่าฉินเซียนเซียนมีกลวิธีพูดที่มีเล่ห์เหลี่ยม แบนเนียนมีชั้นเชิง ไม่ได้พูดหวานล้อมหรือมีจุดประสงค์ในการพูดเพื่อหวังในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สำนวนแปลผู้วิจัย

จื่อจู่: องค์หญิงสามยังอยู่ยังทำตัวขึ้นนะ

พูดแต่ละที่แบบเนียนแบบยล

ฉินฉู่: เขียนเขียนไร้เดียวสามาแต่เด็ก

ตรงไปตรงมา ไม่ค่อยโกหกใคร

บางที ข้าอาจจะใจแคบไปเองก็ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับบทแปลให้แปลเป็น “แนบเนียนแยบยล” ซึ่งคำว่า แนบเนียน หมายถึง “อย่างสนิทและรัดกุม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 644) แยบยล หมายถึง “มีกลเม็ดหรือชั้นเชิงแนบเนียน เช่น เขามีกรรมวิธีแยบยล นักประพันธ์มีกลวิธีเขียนเรื่องแยบยล” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 964) เป็นการนำคำมาใช้ต่อกันเพื่อให้ได้ใจความที่ถูกต้องและคงความสวยงามตามต้นฉบับภาษาจีน เนื่องจากการอ่านบทบรรยายได้ภาพนั้น จะต้องใช้เวลาผู้ชมในการอ่านและคิดสักชั่วครู่ หากว่าคำแปลไม่สามารถสื่อความให้ผู้ชมซิริสได้เข้าใจอย่างชัดเจนภายในเวลาชั่วครู่ จะทำให้ผู้ชมไม่สามารถทำความเข้าใจกับประโยคต่อ ๆ ไปได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ (7)

(EP2, 39:34-39:54)

ต้นฉบับภาษาจีน (บทละคร)

裴恒：你既然无视我们的婚约
强抢玄虎少君入府
就应该好好待他
没想到你**冥顽不灵**，丝毫不顾及他人感受

陈芊芊：不是的。

裴恒：韩少君入赘花垣城一个人孤苦伶仃
没有亲人朋友，父母又不在身边
连个说话的人都没有，可谓如履薄冰 步步危机

คำบรรยายใต้ภาพภาษาไทย

เผยเหิง : ในเมื่อท่านไม่เห็นการหมั้นของเราสำคัญ
ไปชิงตัวท่านชายเมืองเสวียนหูเข้าจวน
จึงท่านก็ควรจะปฏิบัติกับเขาดี ๆ สิ
ไม่นึกเลยว่าท่าน**หลงผิดไม่แก้ไข** ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นสักนิด

เฉินเซียนเซียน : ไม่ใช่ค่ะ

เผยเหิง : ท่านชายหานแต่งเข้าเมืองฮวาหยวนอยู่ตัวลำพังโดดเดี่ยว
ไม่มีญาติ ไม่มีสหาย พ่อแม่ก็ไม่อยู่ข้างกาย

ขนาดคนจะพูดคุยด้วยยังไม่มีเลย เหมือนตนอยู่บนน้ำแข็งบางอันตรารอบตัว

จากบทละครข้างต้น เผยเหิง ผู้เป็นอาจารย์และคู่หมั้นของเฉินเซียนเซียนตั้งแต่เด็ก ได้ว่ากล่าวเซียนเซียนที่เป็นคนดีอรรพ์ ไม่ฟังใคร ด้วยสำนวน “冥顽不灵” ในพจนานุกรมสำนวนจีนถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า “ดีอรรพ์ หัวแข็ง ใจเขลา ไร้ประสิทธิภาพ” (成语大词典编委会, 2004: 793) แต่ในบทบรรยายใต้ภาพผู้แปลได้แปลว่า “หลงผิดไม่แก้ไข”

冥顽不灵	หลงผิดไม่แก้ไข (สำนวนแปลต้นฉบับ)
[+ตื้อตึง]	[-ตื้อตึง]
[+หัวรั้นหัวแข็ง]	[-หัวรั้นหัวแข็ง]
[+โง่เขลา]	[-โง่เขลา]
[+ไม่ยอมแก้ไข]	[+ไม่ยอมแก้ไข]
[-หลงผิดไป]	[+หลงผิดไป]

ตารางที่ 3 การแปล คำว่า “หลงผิดไม่แก้ไข”

เมื่อวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Semantic Component) ของสำนวนจีนและคำแปลภาษาไทยโดยศึกษาความหมายของคำตามตารางด้านบนนี้ จะเห็นได้ชัดว่า ความหมายต่างกันโดยสิ้นเชิง ซึ่งเป็นการก้าว “ไม่” ข้ามด้านการแปลภาษาที่สำคัญมาก เนื่องจากเมื่อผู้อ่านบทบรรยายได้ภาพหรือผู้รับสารปลายทางรับรู้สิ่งที่บดบังความต้องการจะสื่อผิดไป ดังเช่นตัวอย่างนี้ จะทำให้ความเข้าใจในการรับชมตัวละครเงินเขียนเขียนต่อนี้ผิดเพี้ยนไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรเปลี่ยนเป็นวลีที่ให้ความหมายเหมือนกับอรรถลักษณะของต้นฉบับภาษาจีนคือ “รั้นหัวชนฝา” หรือ “รั้นหัวชนกำแพง” ซึ่งพจนานุกรมมติชนได้ให้ความหมายไว้ว่า “ตื้อ รั้น ยืนยันแนวคิดหรือการกระทำ” (มติชน, 2547: 923) จะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงอรรถรสและอารมณ์ของผู้พูดได้ดียิ่งขึ้น

สำนวนแปลผู้วิจัย

เผยเหิง : ในเมื่อท่านไม่เห็นการหมั้นของเราสำคัญ

ไปชิงตัวท่านชายเมืองเสวียนหู่เข้าจวน

จ้ะท่านก็ควรจะปฏิบัติกับเขาดี ๆ สิ

ไม่นึกเลยว่าท่านจะรั้นหัวชนฝา ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นสักนิด

สำนวนแปลผู้วิจัย

เผยเหิง : ในเมื่อท่านไม่เห็นการหมั้นของเราสำคัญ

ไปชิงตัวท่านชายเมืองเสวียนหู่เข้าจวน

จ้ะท่านก็ควรจะปฏิบัติกับเขาดี ๆ สิ

ไม่นึกเลยว่าท่านจะรั้นหัวชนกำแพง ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นสักนิด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนภาษาจีนเป็นบทบรรยายได้ภาพภาษาไทยในซีรีส์เรื่อง “ข้านี้แหละองค์หญิงสาม” ผลการศึกษาพบว่า ผู้แปลก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลระดับต่ำ คือการก้าว “ไม่” ข้ามในเชิงขาดอรรถรสทางวรรณศิลป์ ผู้แปลบทบรรยายได้ภาพไม่สามารถถ่ายทอดอรรถรสของสำนวนได้เท่ากับต้นฉบับภาษาจีน ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่ได้เห็นภาพอารมณ์เหมือนกับผู้ชมต้นฉบับภาษาจีน 2) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลระดับกลาง คือการก้าว “ไม่” ข้ามในเชิงหน่วยความหมายไม่เท่ากับต้นฉบับ ผู้แปลบทบรรยายได้ภาพสื่อ

ความหมายไม่ครบความตามที่ต้นฉบับภาษาจีนต้องการสื่อ จึงทำให้ภาพอารมณ์น้ำหนัที่ต้องการสื่อคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ ตลอดจนมีผลกระทบต่อการรับรู้ภาพความคิดของผู้ประพันธ์บทละครที่ต้องการสอดแทรกไว้ในเนื้อเรื่อง 3) การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลระดับสูง คือการก้าว “ไม่” ข้ามในเชิงความหมายผิดจากต้นฉบับ ผู้แปลบทบรรยายได้ภาพแปลความหมายฉบับภาษาไทยผิดเพี้ยนไปจากบทละครต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งที่ผู้วิจัยจัดเรียงระดับการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนออกเป็นระดับต่ำ กลาง สูงตามลำดับ เพราะต้องการให้ผู้อ่านเห็นถึงถ้อยคำ ความเหมาะสมและระดับภาษาของบทแปลที่จะทำให้ผู้รับชมซีรีส์อ่านบทบรรยายได้ภาพแล้วเข้าใจมากขึ้นตามลำดับของการก้าว “ไม่” ข้าม หากมีระดับการก้าว “ไม่” ข้ามสูง จะทำให้ผู้ชมเข้าใจความหมายผิดเพี้ยนไปอย่างยิ่ง

นอกจากตัวอย่างการแปลสำนวนที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังพบลักษณะการแปลสำนวนภาษาเชิงเปรียบเทียบที่คลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน ซึ่งถือว่าเป็นการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในระดับต่ำ เช่น ตัวอย่างบทบรรยายได้ภาพใน EP12 นาทีที่ 38:01 ที่ซูจื่ออิง ลูกน้องคนสนิทของเฉินฉู่ฉู่ พบเห็นสถานการณ์ที่เฉินฉู่ฉู่กำลังยืนมองห่านซัวและเฉินเซียนเซียนที่พูดคุยหยอกล้อกันอย่างสนุกสนานด้วยความเศร้า ซูจื่ออิงจึงคิดจะทำทุกวิถีทางเพื่อให้เจ้านายสมหวังกับท่านชายหาน โดยเขาได้สั่งให้พ่อบ้านคนหนึ่งไปวางยาปลุกกำหนดท่านชายหาน และออกกลอุบายหลอกล่อท่านชายว่าเฉินเซียนเซียนมีเรื่องสำคัญที่จะคุยกับท่านและนัดให้ไปเจอกันที่ห้องเก็บของ ทางด้านอีกฝั่งหนึ่ง ซูจื่ออิงก็ไปบอกเฉินฉู่ฉู่ให้ไปที่ห้องเก็บของเนื่องด้วยท่านชายหานมีเรื่องสำคัญจะคุยด้วยเช่นกัน ซูจื่ออิงหวังว่าการกระทำนี้จะทำให้ทั้งสองคนลงเอยกันได้ ดังนั้น เมื่อจื่อรุ่ย ลูกน้องคู่กายของเฉินเซียนเซียนแอบไปล่วงรู้แผนการของซูจื่ออิงเข้า จึงรีบมาบอกเฉินเซียนเซียน และเฉินเซียนเซียนจึงว่าซูจื่ออิงดังนี้ “这个苏子婴就是包了**黑芝麻馅的汤圆** 黑心。连我都骗过去” ซึ่งบทบรรยายได้ภาพภาษาไทย ได้แปลออกมาว่า “เจ้าซูจื่ออิงก็คือ**บัวลอยไส้จาดำ** ใจดำ แม้แต่ข้ายังหลอกหลง” ซึ่งผู้แปลได้แปลสำนวนเชิงเปรียบเทียบนี้ว่า บัวลอยไส้จาดำ เป็นการใช้กลวิธีการแปลตรงตัวซึ่งผู้แปลอาจจะอยากรักษารูปแบบของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด การที่ผู้แปลบทบรรยายได้ภาพใช้กลวิธีการแปลตรงตัวเช่นนี้นับว่าเป็นการก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนในระดับต่ำ ทำให้ผู้ชมชาวไทยอ่านแล้วเกิดความฉงน และเกิดความสงสัยว่า เพราะเหตุใดเขาผู้นั้นจึงเป็นบัวลอยไส้จาดำ ข้ายังขาดอรรถรสในการรับรู้ว่าเจ้าซูจื่ออิงผู้นี้เป็นคนเยี่ยงไรกันแน่ เนื่องจากบัวลอยไส้จาดำตามที่คนไทยเข้าใจนั้นเป็นของหวานจากประเทศจีน นิยมรับประทานในเทศกาลเซียวหยวน ดังที่ว่า “กิจกรรมอีกอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ การรับประทานทั้งหยวน (汤圆) หรือว่า บัวลอย” (ขวัญดาว มาอยู่, 2563: 74) คำว่า “黑芝麻馅的汤圆” หรือนั้นเป็นภาษาพูดที่ใช้พูดกันในสังคมชาวจีน เพื่อเปรียบเปรยถึงผู้ซึ่งภายนอกดูขาวสะอาดบริสุทธิ์ แต่ข้างในนั้นดำมืดมน มีความคิดที่ไม่ดีแฝงอยู่เหมือนไส้จาดำที่อยู่ข้างใน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทดลองแปลโดยเลือกใช้สำนวนที่คนไทยคุ้นหูกันดี คือ ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง มีความหมายว่า “รูปร่างหน้าตาดีแต่ความประพฤติไม่ดี” (นววรรณ พันธุมธธา, 2565: 193) ซึ่งสำนวนภาษาที่ใช้นี้เป็นที่คุ้นเคยกับผู้รับสารปลายทาง มีความหมายสอดคล้องและกลมกลืนกับบริบทที่กำลังเกิดขึ้น และจะทำให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจได้อย่างดีว่า ภายนอกดูเป็นคนดี แต่ภายในนั้นเป็นคนชั่ว

ทั้งนี้ จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุที่ทำให้ผู้แปลก้าว “ไม่” ข้ามอุปสรรคด้านการแปลสำนวน อาจเนื่องจากผู้แปลมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ กล่าวคือ การแปลบทบรรยายใต้ภาพที่ต้องใช้ภาษาที่กระชับและสั้นกะทัดรัด ตามจำนวนคำและตัวอักษรในขอบจอที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ในขณะที่เดียวกัน ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา กล่าวคือ ผู้ชมมีเวลาในการทำความเข้าใจกับบทบรรยายใต้ภาพเพียงชั่วครู่เดียว จึงทำให้ผู้แปลจะต้องรวบรัดตีความและแปลสำนวนนั้นเป็นคำแปลที่สั้น กระชับลง หรือแปลด้วยสำนวนของผู้แปลเอง ดังที่มีผู้วิจัยหลายท่านได้กล่าวถึงแนวคิดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพไว้ “การแปลบทภาพยนตร์ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การแปลที่บทแปลปรากฏเป็นตัวอักษรใต้ภาพบนจอเพื่อให้ผู้ชมได้อ่านบทแปลทั้งที่เป็นบทบรรยายและบทสนทนา นั้นจะต้องมีความยาวพอเหมาะกับเนื้อที่ที่จะบันทึกหรือพิมพ์ลงในกรอบที่วางใต้ภาพและต้องเป็นบทแปลที่ให้ความหมายตรงหรือใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด นอกจากนี้ ในการแปลบทภาพยนตร์นั้น ผู้แปลต้องมีความรู้ทั้งด้านภาษาศาสตร์ การสื่อสารและวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและภาษาเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านมีผลตอบสนองได้เทียบเคียงกับที่บทภาพยนตร์ในภาษาต้นฉบับทำกับผู้ชมภาพยนตร์” (สุทธิพงศ์ เพิ่มพูล, 2556: 41-42) และเมื่อต้องหาคำที่เหมาะสมกับบริบทผู้แปลอาจจะต้อง “สรุปความเพื่อให้ความกระชับและได้ใจความคงเดิม เนื่องจากความยาวของข้อความที่ปรากฏในแต่ฉากนั้นไม่ควรเกิน 12 คำ” (สุนีย์ ลีลาพรพินิจ, 2563: 6) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับสาเหตุที่อาจจะทำให้ผู้แปลก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนดังกล่าว คือ บทละครบางเรื่องไม่มีบทเขียนมาให้ผู้แปล ผู้แปลจะต้องใช้ทักษะในการฟังภาษาต้นฉบับจากฟิล์มเอง ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการฟังได้ง่าย เนื่องจากผู้แปลต้องดูหรือฟังจากคลิปวิดีโอฉบับภาษาจีนด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้สำนวนที่ฟังคลาดเคลื่อนได้ง่าย อีกทั้งผู้แปลยังอาจขาดความเข้าใจในด้านที่มาของสำนวน สังคมและวัฒนธรรมจีน เพราะบางสำนวนมีวัฒนธรรมที่เก่าแก่จะต้องทราบถึงประวัติความเป็นมาก่อนถึงจะเข้าใจความหมายได้

อย่างไรก็ตาม ลักษณะการแปลคลาดเคลื่อนที่พบดังกล่าวนี้เป็นเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น โดยรวมแล้วผู้แปลบทบรรยายใต้ภาพได้ก้าวข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยได้อย่างดีและได้ถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ เสน่ห์ของการใช้สำนวนในเนื้อเรื่องจากต้นฉบับไปยังผู้ชมชาวไทยได้อย่างกลมกลืนกับภาษาปลายทาง ทำให้ผู้รับชมซีรีส์ที่อยู่ในสังคมไทยได้เข้าใจและรู้จักกับที่มาที่ไปของสำนวนจีนอีกด้วย อนึ่ง งานวิจัยชิ้นนี้มิได้มีเจตนาเจาะจงเพื่อวิพากษ์วิจารณ์งานแปลของผู้แปล หากแต่นำเสนอถ้อยคำเพื่อที่จะสื่อความหมายถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านบทบรรยายใต้ภาพชาวไทยได้รรถรสในการรับชมซีรีส์จีนและรับรสได้เช่นเดียวกับผู้ชมต้นฉบับชาวจีน

เอกสารอ้างอิง

กนกพร นุ่มทอง และ ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. (2562). หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน.

วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 12(2), 105-151.

กนกพร นุ่มทอง. (2563). การศึกษาปัญหาการแปลบทขยายและส่วนเสริมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*. 38(2), 89-105.

ขวัญดาว มาอยู่. (2562). เทศกาลหยวนเซียว (โคมไฟ). *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*. 3(1), 70-81.

- จิรนุช ทองนุ้ย. (2560). *การแปลบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง เล มิเซราบล์ (Les Miserables)*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566, 10 มีนาคม). *WeTV ชูคอนเทนต์จีนคือจุดแข็ง เผยปี 65 รายได้ทุกช่องทางโต 10%*. สืบค้นจาก https://www.thairath.co.th/money/business_marketing/marketing/2649858
- นวรรณ พันธุมธา. (2565). *คลังคำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- บุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2559). *พินิจคำพิพากษาฉบับพากย์เงินสองสำนวน: การศึกษาเปรียบเทียบ*. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 9(2), 91-183.
- บุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2563). *การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านภาษาในคำบรรยายใต้ภาพภาษาจีนซีรีส์เรื่อง “เกียร์สี่ขา กับ กาวน้ำสีฝุ่น”*. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 13(2), 509-547.
- เพ็ญพิสุทธิ์ สีกาแก้ว ขนิษฐา จิตชินะกุล และบุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2565). *“ยินเสียงแต่ไร้ความหมาย นัยที่หายไป ระหว่างการเดินทางของภาษา” กรณีศึกษาการ “ก้าวไม่ข้าม” ความเป็นอื่นด้านภาษาในการแปลชื่อตัวละครเอกจากนวนิยายซีไรต์เรื่อง “อมตะ”*. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์*. 10(1), 78-93.
- มติชน. (2547). *พจนานุกรมฉบับมติชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สัญญาวิ สายบัว. (2542). *หลักการแปล*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธา พิณีภูวดล. (2564). *คู่มือนักแปลอาชีพ*. กรุงเทพฯ: สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย.
- สุทธิพงษ์ เพิ่มพูล. (2556). *การแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ (subtitles) ภาพยนตร์เกย์จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ: กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่อง “ปล้นนะยะ (ภาค 1)” และ “ว้ายบีม เขียวกระหิมะโลก”*, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนีย์ ธีลาพรพินิจ. (2563). *ข้อควรคำนึงในการแปลซับไตเติลละครซีรีส์จีนเป็นภาษาไทย*. *การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคัดสรร สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ระดับชาติ*. นครราชสีมา, ประเทศไทย
- สยามรัฐ. (2564, 18 พฤศจิกายน). *สุดยอดใหญ่แห่งเอเชีย! เวที Siam Series Awards 2021 ประกาศสุดยอดรางวัลซีรีส์ อวอร์ด ครั้งที่ 1 เชื่อมสายสัมพันธ์ไทย-จีน*. สืบค้นจาก <https://siamrath.co.th/n/298833>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2561). *ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสภา* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- Bilyu Yang & Wirat Wongpinunwatana (2018). Translation Strategies of Translating Idioms from Chinese to Thai in the Book Sets of Common Knowledge about China. *Proceedings of 14th International Conference on Humanities and Social Sciences 2018 (IC-HUSO 2018)*, 145-156.

Marketingoops. (2564, 21 กันยายน). *ทางรอดแม่ป 3 ปี WeTV รุกตลาดวิดีโอสตรีมมิ่งด้วยกลยุทธ์ “3X”*
ตั้งเป้าขึ้นแท่นสตรีมมิ่งเบอร์ 2 ในอาเซียน. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/sMjZt>

Trueid. (2564, 29 ตุลาคม). *ทำความรู้จักจ้าวลูซี่ (Zhao Lusi) นางเอกสาวสุดน่ารักจากซีรีส์ศิษย์สาวป่วน*
สำนัก. สืบค้นจาก <https://entertainment.trueid.net/detail/bgbvZ6DN7okg>.

成语大词典编委会 (2004)。**成语大词典**。北京：商务印书馆国际有限公司出版。

温端政 (2005)。**汉语语汇词**。北京：商务印书馆出版。

郑微莉和周谦 (2021)。**中华成语大词典 (第2版双色本)**。北京：商务印书馆国际有限公司出版。

中同社会科学院语言研究所词典编辑室 (2016)。**现代汉语词典第七版**。北京：商务印书馆出版。